Ціна примірника 25 сотиків.

Należytość pocztowa opłacona ryczałtem

Народня Справа

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно . . . . 1 зол.
Чвертьрічно . . 3 зол.
Піврічно . . . 6 зол.
Річно . . . . 12 зол.
ЗА ГРАНИЦЕЮ.
Річно — 2 до ляри.
Гроші з краю посилати переказами, або чеками „Народної Справи“ — з заграниці порученими листами.
За зворот рукописів Редакція не ручить. На відповідь треба долучити значок 30 сотиків.
ОГОЛОШЕННЯ:
1 стр. 700 зол., пів стр. 400, чверть стр. 200 зол. Гроші треба посилати наперед.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИЙ ЧАСОПИС

Ч. 22 (87) Львів, неділя 1. червня 1930. Рік III.

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — Чекові конта: 408.687 і 154.130 — — Телефон 57-90

УВАГА!!

В попереднім числі вислали ми почтові чеки й візвали **всіх передплатників, котрим в червні кінчиться передплата, щоби якнайскорше відновили передплату на другий піврік**, або бодай на третий квартал.

ПРОЧИТАЙТЕ ЦЕ УВАЖНО!

Пригадуємо ще раз тим точним передплатникам, **щоби не переривали передплати** й вислали нову, заки ще скінчилася стара.

Зокремаж **звертаємося тут до тих, що ще не вислали залеглого довгу,** щоби залученими перед тижнем чеками **сейчас а найдальше до 10. червня** вирівняли свій довг і прислали бодай малу квоту на дальшу передплату.

На наші попередні заклики богато довжників уже ретельно вирівнало свою залеглість і вплатило передплату на далі. Але ще й немало є таких, що дальше проволікають.

Деяким налогово неточним післяплатникам були ми примушені вже з днем 1. і 15. травня здержати часопись та **поробили старання, стягнути з них належитість судовою дорогою,** бо їх задовження кривдить не тільки ґазету, але й усіх точних передплатників і тому ми не можемо цего дарувати.

З цим числом здержуємо висилку ґазети дальшим упертим довжникам, а тих, що ще дістануть це число, взиваємо; аби **тим чеком, що отримали в попереднім числі, вислали залеглу передплату й відновили на далі.**

Хочемо довести до того, шоби всі наші передплатники були точні, ретельні і сумлінні, тому неретельних не будемо крити й тримати в тій великій чесній громаді.

Хто з довжників не надішле отриманим чеком **найдальше до 10. червня** свого довгу і бодай малої квоти на дальшу передплату, тому з тим днем здержимо висилку і **впімнемося залеглости судово.**

З днем 5. червня не повинно в нас бути ні одного довжника.

До 10. червня кождий чесний і свідомий передплатник повинен вирівнати свій довг у своїй часописі.

Адміністрація і Редакція.

До 10. червня!!

ОСТАННІ НОВИНИ.

Вислід волинських виборів до сенату (з неділі 25. травня) такий: 18-ка здобула два мандати, 22-ка два мандати, 36-ка (сельроби) 1 мандат.

В Бориславі арештували Ярослава Шуля (безробітний), Миколу Сеніва (ґімназист) і робітника Михайла Гнатова. Поліція підозріває їх, що вони в суботу 17. травня кинули на салю, де відбувався польський концерт «Обронцуф Подкарпаця», ручний ґранат та що належать до Укр. Військової Орґанізації.

На кару смерти засудили у Львові Павла Гнідця з Сеньковець пов. Рава руська, за підпал хати Гриця Задубного з того села. Павлового брата, Михайла, засудили за співучасть в убийстві на 6 літ тюрми.

На німецько-польській границі пропали два польські официри з граничної сторожі. Польські ґазети пишуть, що їх пірвали німці.

На польсько-литовській границі була недавно якась перестрілка між польською і литовською граничною сторожею, в якій згинуло кілька литовських вояків. Литовський уряд вислав про це телеґраму до Союзу Народів у Женеві.

В Дісельдорфі (Німеччина) арештували одного 47-літного дорожкаря, підозріваючи, що то він є тим «опирем», який замордував около 20 жінок і дівчат.

В Ковні (столиця Литви) литовська молодіж мала напасти на деякі польські установи й знищити їх.

В Норвеґії вмер славний учений і подорожник та дослідник підбігунових околиць Фрітйоф Нанзен. Йому улаштували величавий похорон на кошт держави. Четверту часть свого майна, около 90 тисяч норв. корон (200.000 зол.) записав Нанзен на добродійні цілі.

Бувший німецький цісар Вільгельм II, що стало перебуває в Голяндії, був недавно — як пишуть ґазети — під прибраним назвищем два рази в Німеччині, раз два тижні в Вісбадені, а раз кілька днів у Ессен, де є фабрики амуніції Круппа.

В Бомбаю (в Індіях) була велика демонстрація індусів проти Анґлії. Пів міліона люда йшло в поході, а коли поліція заступила їм дорогу, **всі положилися хрестом на землю. Поліція лягла також. Так лежали сім годин,** нарешті поліція встала і пустила похід дальше. Письменницю Наїду засудили на 9 місяців тюрми, але на її місце є вже инші, що ведуть індусів до боротьби за свободу.

Італія має анектувати Альбанію. З того може вивязатися війна Югославії і Франції з Італією.

Язва гусениць.

На Мораві появилася така маса гусениць, що обіла все листя й цвіт сливок і черешень та листя цвіклових буряків.

Два присуди смерти у Львові.

Львівський суд засудив оноді двох молодих хлопців—пекарчуків з Винник під Львовом Разіка і Кладка на кару смерти за те, що вони убили і ограбили пекаря Шміра з Винник, що розвозив хліб.

Оборонці засуджених внесли відклик від вироку. Як що відклик буде відкинений, то оба засуджені повиснуть на шибениці.

Роковини смерти полковника А. Шаманека

(† 20. V. 1920)

20 травня цего року минуло десять літ, як на Дністрі біля Хотина згинув з рук убійника полковник А. Шаманек, начальник ґенерального штабу Української Галицької Армії.

Альфред Шаманек, родом німець, вродився у Львові, 22 травня 1883 р.; його батько був австрійським офіцером. Альфред скінчив Військову Академію Ґенерального Штабу і від самого початку світової війни брав участь на ріжних фронтах, де дуже відзначився. З розпадом Австрії зголосився до Української Армії, був спершу при Начальній Команді, потім командантом II корпусу (який облягав Львів) а потім став начальником ґенерального штабу У. Г. Армії. Він був взірцем працьовитого старшини і всі свої здібности жертвував для добра української справи. Офензива під Чортковом в червні 1919 була головно його заслугою, він перший ще перед українськими стежами заїхав самоходом до новоздобутого Бучача. Він також брав участь у здобуттю Києва в серпні 1919 р. Не диво, що за його працьовитість любила його вся українська Армія.

По страшній зимі; ще страшніших переходах Армії при кінці 1919 і на початку 1920 року коли здесяткована, Армія вже майже не істнувала, а на Україну прийшло польське військо з Петлюрою, й дехто чигав на життя Шаманека, він рішив виїхати через Румунію до Відня на відпочинок. Коло Хотина всів до човна, щоби перебратися за Дністер. Перевізник бачив, що везе високого старшину й думав собі, що він мусить мати коло себе великі скарби. Тому скрито замордував його, та потім сам пожалував чоловіка, бо коло нього не знайшов ні гроший ні жадних скарбів.

Покійного поховали румуни в селі Сороках, на бесарабськім боці.

В десяті роковини смерти А. Шаманека відправлено у Львові в церкві св. Юра величаву панахиду (проводив епископ Будка) при величезнім здвизі народу. (Перед брамами забудовань св. Юра стояв сильний відділ поліції).

По панахиді відбулися в салі „Бесіди“ святочні сходини „Молодої Громади“, на які прийшли б. старшини й стрільці Укр. Армії. Полк. Мельник, отаман Др. Ст. Шухевич і посол Д. Паліїв, що знали й працювали з покійним А. Шаманеком присвятили йому щирі згадки. Память покійного вшанували присутні, встаючи з місць, а на закінчення сходин відспівали „А ми тую Червону Калину піднімемо“.

Покійний А. Шаманек був родом німець, але працював для українського народу, як найліпший українець. Він сам говорив, що його „притягнула“ велика українська ідея волі. Вірмож і ми в ту високу ідею і в її побіду, коли вона така сильна і гарна, що навіть чужинці жертвували за неї життя!

Нехай буде честь і слава памяти полковника А. Шаманека!

—o—

ЩО В СВІТІ ЧУВАТИ?

З України за Збручем

доходять тепер дуже скупі відомости, бо **московський уряд заборонив** у всіх більшовицьких републиках таки навіть своїм ґазетам, **писати** щобудь про такі справи, які моглиби некорисно свідчити про тамошне життя. Отже не вільно їм писати про ріжні вбивства комуністів ані про надужиття своїх урядників ні про жадні випадки повстань проти московської влади.

В Харкові підмінували більшовики митрополичу церков св. Миколи **й висадили її в повітря,** тому, що ніби то та церков спинювала рух на головній вулиці. Цим вчинком більшовицької влади дуже вражене все українське віруюче населення України.

В Одесі розпочинається з початком червня **розправа проти 25 арештованих українців,** яких підозрівають, що утворили тайну орґанізацію, подібну до «Спілки Визволення України», якої членів позасуджували недавно в Харкові.

З Підкавказя

що є під владою більшовиків, **утікає богато людий,** та розповідають, як і там знищила селян «колективізація». Там бються тепер повстанці з більшовицькими відділами, подібно, як в Азербейджані.

В Москві були недавно **лови** більшовицької **поліції на безпритульних дітей.** Зловили девятьсот тих нещасних дітий, що ростуть без опіки, не знають свого батька ні матері, і вже змалку приучуються до всякого злочинства, навіть гуртами нападають і вбивають та граблять людий. Такої дітвори повно по всіх більших містах Росії і України, а головною причиною того є те, що там люди дуже легко женяться й розводяться, а дітий пускають на ласку судьби.

Франція

хоче мирити світ, бо дуже боїться війни. Недавно французький міністер **Бріян розіслав до всіх держав меморанда** (письма), в яких предкладає аби всі европейські держави зговорилися, якби в мирі жити і спільно працювати над піднесенням добробуту. Бріян думає довести до того, аби всі держави утворили з часом спілку або федерацію й аби ціла Европа була такою ніби одною державою (Пан-Европа — значить: Все-Европа), як Зєдинені Держави Північної Америки. Чи це йому вдасться, то важко припускати. Мир може бути лише між погодженими народами, які мають все, що їм справедливо належиться, а не так, як тепер є в Европі, що один нарід панує над другим.

Італія

може бути одною з найбільших перешкод мира в Европі і ґазети пишуть, що як вибухне небаром яка війна між великими державами, то причиною буде Італія. Диктатор Італії Мусоліні привчає італійців множитися й здобувати нові землі, щоби Італія була понад усі держави. Він хоче опанувати Середземне море, Балкан і Африку — а цим зачіпає інтереси Франції — і тут може прийти до війни.

Анґлія

має щораз більше клопоту. Крім Індій, в яких кипить повстання і з якими не легко дати собі раду, бо це 300-міліоновий народ, тепер **хоче відірватися від Анґлії Полуднева Африка,** що досі була домінією Анґлії (так, як Канада).

Взагалі всі народи щораз більше доходять до свідомости й прагнуть свободи. Ось тепер стала републикою північна

Сирія

(сусідка Палестини), що дотепер була ще майже кольонією Франції. Франція дала Сирії таку свободу, що буде мати власного президента і парлямент та адміністрацію, а тільки в дечім буде надалі підлягати Франції, — та це вже близько до повної незалежности.

Немалий клопіт має Анґлія і з жидами

Жиди скаржуться на арабів, араби на жидів, а Анґлія пробує їх годити, але то не йде. Араби бойкотують жидів, не купують в них ні не продають їм нічого, жидам дуже тяжко, бо головно землі не можуть купити. Через те Анґлія, яка опікується жидами, задумала здержати дальших жидівських поселенців, бо вони не малиби там як жити. Жиди дуже тим обурені, але це не поможе. А тут ще є чутка, що араби задумують знову зробити жидам якусь несподівану колотнечу. От переловили тайний транспорт зброї, що йшов з Відня до Палестини, кажуть, що для арабів. Зброя була схована в грубих стінах кас, що їх везли з Австрії до Палестини.

Німеччина

по програній війні щораз більше приходить до сили, а то завдяки муравлиній праці всіх німців. Їх техніка й промисл дивує цілий світ, один німецький політик сказав недавно, що Німеччина мусить мати найбільшу воздушну фльоту (літаки), так, як Анґлія має морську (кораблі).

30. липня цего року мають Французи зовсім забратися з окупованої Надренії. Тоді Німеччина ще скорше почне скріплятися — а цего дуже бояться деякі сусідні держави.

Українці в Америці

гарно використовують неодну нагоду, щоби представити американ-

Читання з історії України (ч. 68).

Як польський пан Ярема Вишневецький став воювати з козаками.

(Літо 1648 р.)

Ми писали, як з усіх польських панів перший отямився Ярема Вишневецький, що втік зі своїх маєтків на правий бік Дніпра й зібрав шляхту та почав карати ті міста, що піддалися козакам Хмельницького і селянським загонам.

Найперше направився на містечко Погребище, захопив несподівано й страшно почав катувати усіх людий. Священикам виколював очі, бо був лютий, що вони заохочували нарід, ставати на бік Хмельниць. кого.

Потім вислав шляхтича Барановского на Немирів, а сам пішов на село Обідне. Барановський прийшов під Немирів, брами міста були замкнені а з валів кричали козаки й міщани: «Геть, забирайся, пане, ми вже не твої!» У нас тепер паном гетьман Хмельницький!» (А Немирів був до того часу маєтком Барановского). Барановскі вернувся й повідомив про все Вишневецького. Тоді цей пішов з своєю шляхтою на Немирів, розбив брами й напав на міщан. Міщани й козаки боронилися завзято, але не встояли, бо було їх у місті мало. Одні погинули в бою, а других Вишневецький позамучував на смерть, кричучи: «Мучте їх добре, нехай чують, що вмирають!»

Лишивши в Немирові 200 своїх драґунів, поїхав з рештою шляхти дальше. Тоді ті міщани, що були добре поховані, тайком дали знати про все козакам у Брацлаві. Козаки прийшли й несподівано напали на драґунів і вирізали всіх, крім одного, якому вдалося втікти. Довідався про це Вишневецький і знову рушив на Немирів, але по дорозі дігнав його київський воєвода Тишкевич і повідомив, що Кривоніс напав на добра Тишкевича, Махнівку, де був польський монастир єзуїтів. Він благав, аби Вишневецький поміг йому оборонити Махнівку.

Цей рушив на Махнівку й напав на козаків ззаду, коли вони вже побивали махнівську залогу. Та в тій хвилі надлетів з поля Кржвсніс з полком кінноти і вдарив на Вишневецького, так, що він ледво з життям утік до села Грицова, а Кривоніс вирізав усіх драґунів Тишкевича в Махнівці.

Ярема Вишневецький вислав з Грицова гонців до других польських панів, Корецкого й Осиньского на Волині, щоби йшли з військом над Дніпро, помагати йому у борбі з козаками. Та ті пани не схотіли піддаватися під його команду, тому Вишневецький завернув на Константинів і вже хотів іти до Збаража відпочити. Але в дорозі таки прибули до нього ті пани з військом і злучилися з його драґунами та всі разом пішли на Старо-Константинів.

Тимчасом Кривоніс здобув Полонне й вирізав там усіх польських шляхтичів і жидів, а з Полонного пішла частина козаків на Новоград Волинський а решта з Кривоносом рушила на Старий Константинів, проти Вишневецького. 25. липня стрінулися оба під цим містом над ставом, через який ішла гребля. Вишневецький вислав наперед малу часть свого війська з Осиньским на засідку. Кривоніс напав на засідку, а тут з боку напала польська піхота. Почався лютий бій, та козаки таки перемогли Ярему й він утік до міста. Поляки полонили Кривоносового помічника, Половяна, і взяли його на муки та на допити. Половян навмисне сказав, що Хмельницький уже рушає з під Білої Церкви з великим військом. Тоді пани налякалися, лишили Константинів і з живим ще Половяном відступили на Кольчк…

(Дальше буде).

цям українську культуру й змагання народу. На виставі в місті Ст. Луис взяли участь і українці та виставили там українські вишивки, різьби, малюнки і инші мистецькі річи, які чужинцям дуже подобаються, а через те й будять в них зацікавлення долею українського народу. — 1. травня устроїли українці в Нюйорку великий похід з кількома орхестрами. Похід ішов головними вулицями з жовтосиними прапорами й таблицями, на яких по анґлійськи й по українськи було виписано, що то йдуть українці і до чого змагає український нарід в ріднім краю. В американських ґазетах були з тої нагоди поміщені фотоґрафії походу й статті про Україну і її нарід та про те, що він змагає до незалежної своєї держави.

З Польщі

Є з цего тижня **така новина з соймом,** що «нівроку». На домагання опозиційних польських партій **назначив президент Польщі соймову сесію на 23. травня, 12. годину** в полудне. Зіхалися посли (сенату не скликано), аж тут на годину перед сесією прийшла вістка, що президент Мосціцкі **відрочив сесію на 30 днів пізніше.** Отже сойм і не зачав радити, лише поодинокі польські партії відбули свої наради **й уложили протест.** В протесті пишуть, що відрочення тої сесії уважають за шкідливе в цей скрутний час і за всі наслідки того роблять відвічальним не тільки теперішних міністрів, але й президента Польщі, що дався втягнути в політику уряду.

Голова міністрів полк. Славек сказав у розмові з польськими редакторами, що сам порадив президентови, відрочити цю сесію на місяць, бо він переконаний, що і тепер сойм не бувби спокійно радив над економічним положенням, але бувби зводив з урядом політичні порахунки.

А деякі посли з опозиційних партій твердять, що уряд просто боявся нових внесків недовіря і нової зміни уряду. Богато заважила в тім і та причина, що бувший міністер скарбу **Чеховіч виступив з клюбу санації** (з «одинки») і мабуть хотів тепер в соймі сказати санаційним послам і урядови правду в очі (він є послом). За причину свого виступлення з санації Чеховіч подав те, що санація при доборі високих урядників, кермуючих державними справами, не глядить на те, що хто знає і вміє, але на те, якого хто переконання, а це до добра не доведе. Також санація унеможливлює — на думку Чеховіча — співпрацю уряду з соймом, а ця співпраця є конечна, коли уряд хоче поправити положення в Польщі і вдержати добрі взаємини з заграничними фінансістами, яких молода польська держава дуже тепер потребує.

Отже заждемо ще місяць і побачимо, що далі буде.

—о—

Повінь на Підгірю.

До короткої відомости про великі виливи рік на Підгірю, додаємо ще подрібнійші вісти. Вода у гірських ріках опала, але вода в Дністрі піднеслася на 3.70 м. Вода піднеслася теж в ріці Вороні в Тисьмениці, Винограді, Вороні та Слобідці біля Одаїва й залила левади, пасовиська і оброблені поля. В Чорнолізцях (пов. Товмач) вода в Ворoні піднеслася на 4.50 м. понад нормальний стан. У Надвірнянському повіті виселили 900 осіб. Найбільше потерпіли в надвірнянськім повіті громади: Зелена, Пасічна, Пнів, Надвірна, Назавизів, Битьків, Делятин, Ланчин і Саджавка. В Делятині вода залила 30 домів. Дорога між Надвірною та Рафайловою перервана в Зеленій, бо ушкоджена значна частина дороги. Перервана теж дорога між Надвірною, Битьковом і Ворохтою.

В Коломийському повіті на дорозі Коломия-Іспас вода зірвала міст. Зірвані теж два мости на дорозі Космач-Яблонів, а міст у Вербіжі Нижним ушкоджений. В коломийському повіті виселили около 500 осіб.

Крім повітів Надвірна, Коломия, Косів і Снятин, які потерпіли від повені найбільше, не малу шкоду заподіяла повінь також в повітах Станиславів, Калуш і Долина. — Комітет Допомоги Жертвам Повени з 1927 р. мав ще малу квоту з решти своїх фондів і вислав 100 долярів для розділу між найбільше пошкодованих. Довідуємося, що й віцевоєвода в Станиславові уділив малу поміч, але це крапля в морі в порівнанню зі шкодами, які накоїла повінь. Урядові власти повинні радше подбати про реґуляцію рік і потоків та здержати нищення лісів, бо це є головною причиною виливів. Реґуляція рік є конечна і того мусимо всі домагатися, бо за кільканайцять літ виливи зроблять величезну руїну.

— с —

Посол В. Целевич.

Вибори до громадської і повітової самоуправи на Волині і Поліссю!

1) Коли будуть вибори?

Літом сего року відбудуться на Волині і Поліссю вибори до сільських і мійських громадських рад. Вибори не відбудуться в одному часі. В деяких громадах луцького повіта назначені вже на червень. На кождий випадок в місяцях червень, липень, серпень відбудуться вибори до громадських рад на цілому просторі Волині і Полісся.

Зараз по громадських виборах відбудуться вибори до повітових соймиків. Сільські громадські ради вибірають по двох, а мійські від двох до пяти членів повітового соймику.

2) Теперішний стан громадської і повітової самоуправи.

Істнуючі тепер громадські ради виконують сліпо волю старостів і громадських писарів, не дивлячися на се, чи прикази старостів і писарів відповідають інтересам мешканців громади і чи вони є згідні з постановами обовязуючих законів. Вони ухвалюють великі підмоги на цілі і товариства ворожі українському народови, вони не вміють постояти за права громадської самоуправи і боронити прав української мови і інтересів українського населення.

Ще гірше є з повітовими соймиками. Соймики видають десятки тисяч золотих на польські приватні школи, на польські сироти, на strzelc-a на польські кооперативи і т. п. так, що польські товариства польонізують українські землі при помочі впливів з громадських і повітових податків українського населення.

3) Українці мусять виграти вибори до громадських рад і повітових соймиків.

Вибори до громадської і повітової самоуправи мають може навіть більше значіння для українського населення як вибори до сойму і сенату. Громадські ради і повітові соймики повинні стати кузнями, де зберігається національна свідомість, повинні подбати про розвій українських просвітних, господарських і добродійних (гуманітарних) товариств, повинні стати заборолом проти польонізації українських земель.

Вже тепер українці Волині і Полісся повинні підготовлятися до громадських виборів, бо боротьба не буде легкою. Польські осадники будуть старатися всіми способами зберегти свій дотеперішний вплив на громадську і повітову самоуправу.

ому є зле?

Причиною дотеперішного сумного стану громадської і повітової самоуправи на північно-західних українських землях є в першу чергу незнання обовязуючих законів. В неодній громаді ми програли громадські вибори лише тому, що українці не знали громадської виборчої ординації, а в слід за тим не вміли боротися з зловживаннями. Так само богато громадських рад стало помелами в руках громадських писарів лише тому, що навіть свідомі радні українці не знали законів про права громадської самоуправи.

Щоби цему незнанню законів зарадити, я приготовляю видання книжочки про громадські закони і про виборчу ординацію до громадських рад на Волині і Поліссю. Ця книжечка появиться в розпродажі при кінці травня.

Відділ правної поради Народної Канцелярії у Львові ул. Косцюшка ч. 1 а уділюватиме на письменні запити всяких порад і інформацій в справі громадських виборів і в справі самоуправи взагалі.

Крім цього українські посли і сенатори відбуватимуть на Волині і Поліссю наради і віча в справі тих громадських виборів.

Хочемо допомогти українцям Волині і Полісся в боротьбі за права громадської і повітової самоуправи.

Досить командували нами чужі. Найвищий час, щоби самоврядування свідомі українці взяли в свої руки.

—о—

Хто має право на відрочення і скорочення військ. служби

Відрочення військової служби мають право домагатися: 1) одинокі живителі родини; 2) власники одержаних в спадщині рільних господарств; 3) учні середніх шкіл, студенти високих шкіл (університетів, технік і т. п.), учні, що учаться ремесла. Я обговорю лише перші дві причини відрочення, бо тільки вони мають значіння для селян.

Відрочення військової служби одиноким живителям родини

Одинокі живителі родини можуть просити про відрочення військової служби.

Хто є одиноким живителем?

Одиноким живителем родини є: 1) одинокий син неспосібних до праці родичів, батька-вдівця, або матери-вдови чи неправесної матери; 2) одинокий внук неспосібних до праці дідів, діда-вдівця, або баби-вдовиці, як вони не мають спосібних до праці дітей; 3) одинокий леґітимований син неспосібних до праці леґітимуючих родичів зглядно родича. 4) одинокий адоптований (прибраний) син неспосібного до праці адоптуючого батька; 5) рідний або природній брат неспособних до праці братів і сестриць, що втратили обоє родичів або неправесну матір.

Брати і сестри поборового не стають на перешкоді відроченню військової служби, коли вони: 1) не можуть заробляти тому, що служать при війську або учаться в школах; 2) є неспосібні до праці як умові чи фізичні каліки; 3) виеміґрували перед 3 роками і пробувають за границею та не дають рідні ніякої допомоги.

Не береться також під увагу при признавнню відрочення брата новобранця, коли він мешкає окремо від родини і не має такого доходу, щоби міг допомагати в удержанні родини. Сестри новобранця по укінченню 18. року життя лише тоді стоять на перешкоді уділенню відрочення, коли староство ствердить, що вони можуть заступити новобранця як одинокі живителі родини.

Відрочення дістається тільки в тому випадку, коли удержання родини новобранця залежить виключно від його праці і коли новобранець справді родину утримує.

Хто стверджує неспособність до праці?

Неспосібність до праці мужеських родичів новобранця стверджує поборова комісія, а жінок повітове староство через повітового лікаря. Є неспосібними до праці і не потрібують ніякого ствердження ті особи, що покінчили 60. літ життя, самітні матері, що скінчили 45 літ життя, дівчата до скінченого 17-го і хлопці до скінченого 15-го року життя включно. Коли кого признано раз постійно неспосібним до праці, то він вже не підпадає лікарським оглядинам, коли новобранець старається поновно про відрочення військової служби.

Залучники до подання.

До прсьби треба долучити: 1) фамілійний витяг (посемейний список), виставлений парохіяльним урядом. У витягу мають бути вичислені всі члени родини, без огляду на це, чи мешкають разом чи окремо; 2) посвідку громадського уряду про маєтковий стан, про доходи і зарібки прохаючого відрочення і його родини. Така посвідка мусить містити подрібні інформації про маєтковий стан.

Відрочення військової служби по причині одержання в спадку рільного господарства.

Таке відрочення військової служби прислугує власникам рільних господарств, які одержали їх у спадку по родичах зглядно по батьках родичів. Простір рільних господарств не сміє перевисшати 24 гектари.

В додатку відрочення служби можна признати лише власникам тих господарств: 1) в Галичині, яких чистий катастральний дохід з господарства виносить від 25 до 75 золотих річно; 2) на Волині, Холмщині, Поліссі й Підляші, яких ґрунтовий податок виносить від 8—24 золотих річно.

Є така практика, що відрочення признається власникам рільних господарств величини від 8—23 гектарів.

До просьби треба долучити: 1) доказ набуття в спадщині рільного господарства; 2) посвідку громадського уряду, що поборовий займається сам веденням господарства та що дохід з господарства вистарчає на виживлення одної родини зложеної з пяти осіб, а не перевисшає тричі такого доходу; 4) витяг з катастральних аркушів про висоту чистого катастрального доходу в Галичині, зглядно посвідку скарбового уряду про висоту ґрунтового податку на Волині.

(Кінець буде).

Пос. В. Целевич.

Присуд за Твердохліба.

В четвер 22. травня закінчився в львівському окружному суді процес проти 24. літнього студента Івана Пасіка з Левандівки під Львовом. Акт обвинувачення проти Пасіки каже, що він на спілку з трома иншими товаришами застрілив в осени 1922 року на дорозі в Сапіжанці пов. Камінка Струмілова, ґімназіяльного учителя Сидора Твердохліба, який був угодових переконань і аґітував тоді по вічах за угодовою так званою „хлібоїдською“ партією.

Пасіка не почувається до вини, акт обвинувачення опертий головно на зізнаннях якоїсь Вечорковоі Пшетоцкоі, перед якою Пасіка мав до того признатися, коли був на Чехословаччині. Цей процес тривав кілька днів і закінчився вироком, який засуджує Пасіку на 10 літ тюрми, та на підставі амнестії дарує третину кари.

Оборонець Пасіки, посол Др. Західний вніс проти цего присуду рекурс.

Звідки береться біда?

Польський горівчаний монополь подає, що в 1929 році випили громадяни Польщі понад 105 міліонів літрів ріжних горівок. Після обчислень, на кождого мешканця, навіть найменшого припадає 3 і ½ літра горівки річно.

На українське населення під Польщею припадалоби щонайменше четвертина, отже щось лише понад 25 міліонів літрів.

Тут уже направду мавби чим і млин молоти!

І ми ще дивуємося, що нас щораз дуще починає тиснути біда!

—о—

Важне для еміґрантів-резервістів.

Розпорядок польського міністерства військових справ постановляє в справі покликання резервістів на сегорічні військові вправи („цьвіченя“) слідуюче:

Резервісти річників, що будуть покликані на ті вправи, не зможуть виїхати за границю на заробітки, поки не відбудуть своїх вправ.

Кождого, хто старавсяби мимо того виїхати, будуть завертати з граничної збірної станиці в Мисловицях назад до дому.

Державні уряди посередництва праці не будуть приймати до транспортів таких резервістів, що мають сего року ставати до військових вправ.

Звертаємо увагу наших еміґрантів на цей розпорядок, щоби через незнання, чи неувагу не наражувалися на непотрібні кошти.

—о—

Комітет допомоги жертвам повені на Покуттю.

В Коломиї оснувався заходом місцевої української інтелiґенції Комітет для несення помочі українським селянам Покуття, що потерпіли через останню повінь. В проводі комітету є о. декан Русин, сенаторка Кисілевська, посол з Покуття Д. Паліїв та другі визначні громадяни Покуття.

Комітет звертається до усього українського громадянства з закликом, допомогти грошевими датками нещасним жертвам повені, які тепер опинилися без ніяких средств до життя, бо цілий їх дорібок пішов з водою.

До цего заклику прилучується і наша Редакція в надії, що усі українські громадяни допоможуть своїм покутським братам перебути нужду і недостаток, що їх принесло нещастя повени.

Грошеві датки і пожертви на ту ціль треба слати на адресу: **Коломия, Покутський Союз, жертвам повені.**

Як довідуємося, першу поміч, в квоті 100 долярів вислав уже Краєвий Комітет допомоги жертвам повені у Львові.

Та ґазета, що в ваших руках, є тільки тоді справді ваша, коли ви точно вплатили передплату. Як ні, то це чужа річ, яку вам позваляють уживати в тім довірю, що скоро надішлете свій довг. Нехайже ніхто не надуживає довго того довіря, бо то буде нечесно.

Радісна вістка!

20.000 портретів Тараса Шевченка і Івана Франка видала перед несповна трьома місяцями „Народня Справа“ і цілий той наклад випроданий. Тому, що замовлення надходять дальше і маємо їх дуже богато то **видаємо другий наклад портретів,**

знова 20.000 примірників.

Хто з мужів довіря або передплатників бажає портретів, повинен сейчас замовити. Портрети висилаємо і продаємо тільки парами, то є портрет Шевченка і портрет Франка за ціну 1 золотий (разом).

А чому портрети так скоро розійшлися?

Тому, що видані в двох красках на гарному картоні, великого формату а то все (1 пара) за ціну тільки 1 золотий.

Таких гарних а при тім дешевих портретів не було ще ніколи

„Народня Справа“ бажає, щоби портрети наших великих і славних людий були в кождій українській хаті, тому назначила таку низьку ціну.

Тож не сміє бути, ні одної української хати, деби не було на стіні згаданих портретів. Хто замовляє одну пару портретів, той має вислати 1 зол. на портрети і 50 сотиків на трубку і почтову пересилку. Хто замовить **пять портретів і пришле 5 золотих згори, тому додамо 1 пару портретів безплатно і почту оплатимо самі.**

Увага!

Хто з мужів довіря вже розпродав портрети, має сейчас вислати належитість. Хто ще всіх не продав, має їх задержати і постаратися чимскорше продати.

Адміністрація.

НОВИНКИ

1. Неділя 6. Святих Отців
2. Понеділок, Талалея мч.
3. Второк † Константина
4. Середа, Василиска мч.
5. Четвер, Михайла еп.
6. Пятниця, Симеона прп.
7. Субота, Найд. голови св. Івана **(Найд. гол. св. Івана).**

Увага: Свята в скобках (—) є тільки православні, прочі свята спільні українцям, греко-католикам і православним.

—о—

Зміни місяця:

Повня дня 11. червня год. 9. веч. вечір.

Нів, дня 26. червня, о год. 3 і пів рано.

—о—

В червні прибуває дня на 1 год. 27 мінут. Пересічна довжина дня — 15 год. 10 мін.

—о—

Історичні спогади в першім тижні червня: 6. червня 1224 здержали українські війська татарську навалу в великій триденній битві над річкою Калкою. У цій битві з богато сильніщим ворогом лягло головами богато наших князів і цвіт українського лицарства.

Календар віщує таку погоду на початок червня: з початку приморозки, опісля гарно; від 4 до 6-го дощі і буря.

—о—

Як нарід приповідає:

— Як роса на стратилата, буде земля на лен богата.

— Любо тому давати, хто не хоче брати.

— Де рідний край, там і під ялиною рай.

—о—

Самогубство польського священика. 1. травня застрілився в Бруснім новім, пов. Любачів, місцевий 45-літний римо-католицький священик кс. Рудольф Кміціньскі. Говорять, що причиною самогубства була якась нещаслива любов.

Зїзд Ґміндівців 7. червня. Богослуження в церкві св. Духа (при вул. Коперника) пічнеться о год. 10. рано (а не в 11., як було подано).

Вимінюйте паперові 5-золотівки! Після розпорядку польського міністерства скарбу, паперові 5-золотівки тратять в дні 30. червня 1930 року всяку вартість. Тому треба ті гроші до цього часу або пустити в обіг або виміняти в скарбових урядах, аби себе непотрібно не наразити на втрату.

Не сіють, не орють... Якийсь небесний пташок найшов собі доволі цікавий спосіб легкого заробітку. Він ходить у львівському повіті по українських домах та установах, подає себе за висланця Наукового Товариства ім. Шевченка і збирає задатки по 3 золоті на портрети Т. Шевченка і І. Франка. При цьому показує якусь заялозену леґітимацію на імя «Міхал Деменьчук з Хлібович Великих, пов. Бібрка» — і виголошує дуже патріотичні промови. Тому, що це є без усякого сумніву ошуканець, треба його берігтися. Взагалі з незнайомими і підозрілими людьми не треба ніколи вдаватися в балачки чи інтереси.

Ще більших небесних пташків казав оноді замкнути до «клітки» з кратами прокуратор в Торуні на Поморю. Тими пташками показалися грубі місцеві «риби», а то др. Лянге директор цукроварні, та інжінер Буш, хемік. Оба вони доробковалися в ще цікавіщий спосіб, бо маючи в своїх руках розділ штучних навозів між хліборобів — плянтаторів цукрових буряків, досипали до мішків із навозами половину піску. На тім заробили сотки тисяч. Ця хитра комбінація викрилася однак і оба панки помандрували до арешту, — на заслужений відпочинок.

Злочини. В Лопушанці, пов. Турка вбили братя Семко й Стефан Жуки Федя Фірика. Пішло їм за переїзд через подвіря Фірика. — Василь Малкович в Березові середнім коло Печеніжина убив Миколу Романчина, який тільки образив Малковича словами. — В Путирах, пов. Жовква вломилися якісь злодії до церкви і вкрали пять срібних чаш і монстранцію. — В Блищиводах, пов. Жовква застрілив хтось господиню Параню Кіт. Рівночасно зник кудись її чоловік і тому є підозріння, що то він поповнив цей страшний злочин. — В Верхні, пов. Калуш, найдено оноді в потоці тіло утопленої Магдалини Ковальської. Її чоловіка Олексу, запідозреного в тому, що він задусив жінку і кинув тіло в потік, арештовано. — На дорозі між Калушем і Долпотовом напали два брати Матейчуки на Федя Ганущака, побили його і забрали від него 200 золотих. Цей напад мав бути пімстою за те, що ніби Ганущак любив жінку одного з Матейчуків. — Під Калушем напали якісь два бандити на дім Михайла Морица і зрабували гроші і одяг. Обрабований сам отворив їм хату, бо бандити подавали себе за поліцаїв. — В лісі коло Висоцька Нижного пов. Турка пострілив хтось 4-ма вистрілами з рушниці двох парубків, Михайла Кутика і М. Тильбака. — Секретар повітового виділу в Білій підляській Камінські присвоїв собі пять тисяч золотих, що були призначені на підмоги хліборобським товариствам в повіті. Гроші розуміється розтратив, а сам хотів зарізатися, але не міг якось відважитися і пішов таки до арешту.

— **Пожежі.** В Черношевичах коло Львова згоріло оноді господарство Ксені Баран. Згоріло три стайні, шопа і богато господарського знаряддя. Вогонь був дуже сильний і через те не вдалося уратувати навіть худоби і вся вона, а то 5 коров, 5 коний, 1 бугай і два бички, згоріла. Загальну шкоду оцінюють на 15 тисяч золотих. Вогонь мав підложити якийсь Юзеф Фіялковскі з пімсти через маєткові спори. — В Фірлеївці пов. Золочів згоріла загорода Авраама Каннера. Шкода виносить коло двох тисяч золотих. Вогонь підложили діти Каннера, які бавилися сірниками під копицею соломи. — В Монастирчанах повіт Богородчани згорів цілковито млин Якова Адама враз з більшими запасами млина. Вогонь вибух нагло в ночі в кількох місцях нараз, отже ратунок був неможливий. Шкода виносить понад 12 тисяч долярів.

— **Цікава знахідка.** В Микитинцях пов. Станиславів викопали місцеві селяни кільканацять штук летунських бомб, що були сховані глибоко під землею. Дехто догадується, що ті бомби лежали там від українсько-польської війни і закопав їх якийсь відділ Української Армії в часі відвороту, не маючи змоги їх забрати. Ця знахідка наробила богато розголосу.

— **Страшна градова туча** навістила оноді декілька громад в Барановицькім повіті на Поліссю. Град величини курячого яйця понищив усі засіви. Після граду обірвалася хмара і впала страшна злива, що замінила простір кількох сіл у одно озеро. Вода на полях досягала метра. Населення цеї нещасливої околиці в розпуці. Після деяких поголосок мало в тому нещастю згинути кількоро людий.

— **Жертви на добрі цілі.** В селі Друхові на Костопільщині, у Івана Гурина з нагоди хрестин зібралися чесні гості і завдяки селянинові П. Міронцу, котрий сказав коротку промову, що з подібних нагод не повинні забувати за «Рідну Школу і зложити даток, всі гості радо згодились і зложили на «Рідну Школу» 5 зол. 5 гр. Перший дав 1 зол. С. Гурин, 50 гр. Максим Кайтанів (з Погоріловки) та инші, хто кілько мав, радо давали. Честь таким господарям! — Теодор Буник, муж довіря в Добромірці пов. Збараж зложив на Р. Школу 2 зол., на пресовий фонд «Нар. Справи» 2 зол. (свій зарібок з розпродажі 12 календарів). Щиро дякуємо.

— **Вісти зза моря.** В Канаді названо один почтовий уряд в Манітобі «Петлюра». — Ф. Бабюка в Морскамп (Альберта) засудив суд на 10 дол. кари за те, що грозив жінці, що її забє. Крім того Бабюк мусить зложити кавцію 1000 долярів, як запоруку, що не буде бити жінку. Як раз ударить, гроші пропали. — В Мондер, в Канаді, втробився Іван Миколайчук родом з Буковини, бо настрашився, коли мав оперувати собі сліпу кишку. — В Ню-Джерзи коло Нюйорку вмер 109-літний жид Купер Бір, родом з Соколівки коло Ожидова. Він виїхав до Америки тому 60 літ. І ще бувби не вмер, але якось нехотячи підсмалив собі свою старосвіцьку бороду ’ це його так зажурило, що ляг в ліжко і вмер.

— **О. Петрицький не побоявся.** Парох села Таврова пов. Бережани, о. Богдан Петрицький, поспечався з місцевим комендантом постерунку Пйотром Коньским, родом з Чемеринець і справа опинилася в суді. Акт обжалування каже, що комендант, який робив богато доносів на о. П., прийшов у справі якоїсь кухні до пароха й поводився так, що жена пароха зімліла. Тоді о. Петрицький хотів викинути поліцая з свого дому і з подвіря, вдарив його в лице (як каже Коньскі) і трутив у рів та впав на поліцая і попідбивав йому лице й очі, при тім називав його форналем, заволокою й чемеринським конем. Коли поліцай видістався з під о. Петрицького, виймив револьвер й грозив «я це застшеле, як пса». Суд відкинув скаргу о. Петрицького, і звільнив Коньского від обвинувачень, а о. Петрицького засуджено на кару та завішено її на кілька літ.

— **Неімовірна справа.** Пароха Саранчуків пов. Бережани, о. Кордубу, який наклонив парохіян до тверезого життя, заскаржила поліція, що він відбув 30. квітня нелегальні зборн й взивав усіх людий, не пити горівки. О. Кордубу судив суд у Бережанах, але увільнив його від вини і кари, бо не знайшлося жадних доказів вини, навіть жидок Йонас Еґер говорив з плачем, що він нічо не знає, з народом тримає і також є — проти горівки.

— **Із недолі українських дітий.** Недавно відбувалася в дівочій ґімназії «Рідної Школи» в Коломиї письменна матура, на яку приїхав представник шкільної кураторії зі Львова, пан Кестліх. Цей пан за цілий час своєї «візитації» докучав бідним ученицям, які писали матуральні задачі, страшив їх і бентежив, та позволяв собі на дурні жарти із «Рідної Школи» і учениць. Така поведінка цього достойника викликала загальне обурення, як новий доказ ненависного і зневажливого відношення деяких представників шкільної влади до української школи і дітвори.

— **Великі повени на Буковині.** І нашу Буковину навістило страшне нещастя повені. Ґазети доносять, що там в наслідок дощів повиливали всі ріки і понищили богато піль, будинків, доріг та мостів. Зелізничий рух на богатьох лініях здержаний.

— **Дикі парубацькі звичаї.** В Бурдяківцях пов. Борщів напали місцеві парубки на весілля, яке відбувалося у вдови Анни Онофреїв і жадали під загрозою бійки, щоби їм зложити окуп 15 золотих і літру горілки. Своє дике домагання опирали на тім, що ніби їм окуп «правно» належиться,бо дівчина віддається на друге село. Підчас того поводилися хлопці дуже грубо і дико. Щоби не допустити до кривавої бійки, господарі зложили жаданий окуп, після чого напасники відійшли. Такі дикі звичаї, які ще, як бачимо, панують на жаль по деяких наших селах, треба поборювати усіми силами, бо вони приносять нам лише сором і шкоду.

— **Ще одна розрита могила.** Громадяни Романівки пов. Теребовля висипали в честь поляглих у Визвольній війні вояків могилу на громадській площі. Староство наказало ту могилу розсипати, а що ніхто з громадян не хотів братися за цю роботу, тож місцева поліція взялася сама її розкопувати.

— **Страшний гураґан в Америці.** В Північній Америці, уздовж ріки Міссісіппі шалів недавно великий гураґан, що наробив величезних шкід. Гураґан знищив богато домів і забудовань. Кількадесять людей згинуло в тому нещастю, богато є ранених.

— **Відзначення українця.** Президент чеської держави іменував недавно українського вченого, проф. д-ра О. Колессу професором чеського університету в Празі.

—о—

До складу і прикладу.

ВІСТИ З ПІДГІРЯ.

Пише мені із Підгіря Юра Полонинський: „Ото, брате, все бідує нарід український!

„Поорали, посіяли, бульбу посадили, весна красна, лиш дощику трохи попросили.

„А той дощик дуже пильний, все Підгіря любить, як зачне із хмарки лити, то все поле губить.

„Ишов три ночі тай три днини, збунтував потоки, де ще вчора було сухо, нині йдуть лотоки.

„Идуть лотоки, женуть ріки—зажурився Юра — на нас, каже, і в тих водів уперта натура.

„Ой, Іване, Іваночку, зволь пораду дати, коли будуть нам ті ріки вже реґулювати?

„Таж ми тягарі поносим, платимо податки, а ніхто нас не ратує у такі припадки“!

А я Юрі відписую: Юро, добрий друже, знаю, брате, що та повінь нищить тебе дуже.

Але помочі чужої не надійсь ні звідки, самі себе рятувати мусим з тої бідки.

Бо той чужий собі щирий, він лиш вміє брати, та рука йому не служить, як щось мусить дати.

Самі мусимо еднатись, з кождим лихом битись, бо чужий часу не має, щоб нами журитись.

Не сміємо з того лиха падати в розпуку, а з кождого добувати мусимо науку.

Що та повінь і всі біди й на руках мозолі, це все брате, вітер в очі, наслідки недолі.

Як будемо розумніші, здобудемо долю, жадне лихо не розіївсь на нашому полю.

Як будемо розумніші, будемо свобідні, самі все порегулюєм не будемо бідні.

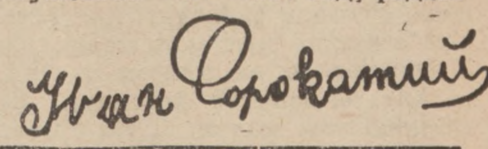
Докиж нами, пане брате, лихо реґулює, доти собі по Підгірю водичка герцює.

Та аби вже тої долі і щастя діждатись, самі себе найперш мусим порегулювати.

Свої думи і змагання мусим в руки взяти, свої думки в одну стежку мусимо пускати.

Аж тоді гаразд прибуде й загостить між нами, тоді річки плисти будуть своїми стежками.

Так робім, аби навчитись, світ реґулювати. таку щиру раду радить

Коли буде книжка

Дехто запитує нас, коли вишлемо передплатникам дарову книжку—читанку, яку ми приобіцяли. Заявляємо, що досі не могли ми цего зробити, бо книжку будемо висилати аркушами (по 16 сторін) в ґазеті, отже не хочемо, щоби дарову книжку отримували й довжники. Тому почнемо книжку друкувати й розсилати в ґазеті по 10 червня, коли вже зробимо лад з довжниками і коли ґазету отримуватимє лише совісний передплатник.

ГОСПОДАРСЬКІ СПРАВИ

Д-р Д. Миколаєвич.

Про прищицю

(Що робити, як вибухне ця зарава)

В декотрих околицях Станиславівського воєвідства вибухла прищиця. Які шкоди в господарстві вона робить, про це звісно кождому. Контумація, заборонений вивіз молока, заборона торгів, а також ріжні контролі ветеринарних і поліційний властий, відзаразнювання стаен і хлівів, щіплення, заборона виходу тварини поза обору, — це все чекає мало що не кождого господаря в заражених та замкнених околицях, і як воно тягнеться довго, то тоді витримати годі і прямо розпука чоловіка огортає.

В який спосіб цих прикростий як найскорше позбутися та і в загалі дещо про прищицю скажемо в цій статті.

Передовсім мусить кождий зрозуміти, що конечно треба слухати й виповнювати точно всі розпорядження ветеринарних властей, щоби вигубити прищицю. Бо чим точнійше і совісніше буде їх виконуватися, тим скорше мож буде здусити заразу.

Всілякі затаювання недуги ніколи не принесуть господареві найменшої користи, лиш якраз противно, бо підчас затання недуга більше шириться і тим самим довшого часу треба до її здушення, і також довше треба зносити ті всякі прикрости й заборони.

Кождий мусить памятати, що про кождий випадок тої хороби чи навіть про познаки її треба зараз донести до постерунку поліції. Прищицю пізнати по тім, що худоба дістає горячку, тратить апетит і частинно задержує молоко, робиться сумна, з пащі тече слина, а при тім худоба знаменно цьмакає, отвираючи та замикаючи пащу. По одним або двох днях спостерігається на слизниці пащі та язика міхурці величини гороху або фасолі, виповнені чистим плином, який має в собі дуже богато зародків прищиці. Небаром ті міхурці тріскають і на слизниці повстають менші чи більші боляки, які з часом гоїться.

Але на нещастя повстають на слизниці нові міхурці і так треває довший або коротший час, а тварина через ці рани не може нічого їсти, передовсім ніякого твердого корму, як січки, соломи або сіна. Тому і треба таку тварину, коли хочеться, щоби вона не надто спала на тілі, кормити пійлами з ґрису, товченого вівса, макухів.

Колиж вже корові є ліпше, то зн. коли рани бодай по части вже позгоювались, тоді можна давати бураки та бульбу.

Та годі полишати ці рани самі собі і напевно кождому господареві буде залежати на тім, щоби тварина прийшла найскорше назад до себе. Це можна найкраще зробити прополікуванням пащі 3 рази денно по кождім кормленню однопроцентовим розчином креоліни, відваром дубини, шалвії, або однопроцентовим розчином галуну.

Буває, що худоба не хоріє разом, лиш одна по другій т. зн., що перше хоріє одна, а коли та вже майже виздоровіла, зачинає друга, по ній трета і т. д., а бідний господар не виходить з клопоту тай коло кождої з осібна мусить ходити. Щоби отже оминути такого довгого ходження коло хорих тварин, нераз беруть і штучно заражують ще здорові штуки в цей спосіб, що чистою шматою добре витирають пащу найбільше хорій тварині, а відтак тою самою шматою витирають пащу ще здоровим тваринам і тоді також ті другі тварини за хоровують, разом виздоровлюють, тай скоро має спокій. Тут однак хочу зробити господарів осторожними, що цего штучного заражування ніколи повинносся робити у телят або тварин ослаблених в наслідок якоїсь іншої перебутої недуги, бо такі тварини хоріють дуже тяжко, а навіть можуть згинути, тож їх муситься хоронити перед зараженням.

Нераз буває, що якась тварина мимо цего, що стоїть з хорими тваринами, або навіть мимо штучного заражування її, не заслабне. Таку тварину треба лишити в спокою, бо вона має вже вроджену відпорність і звичайно не захоріє на ту недугу.

Подібно, як на пащі, виступає прищиця також на ногах, а саме межи ратицями. Також тут творяться такі самі міхурці, які тріскають і перемінюються в боляки, але що підстілка звичайно є нечиста, тож в тім місці приходить нераз навіть до сильних роплень, а нераз навіть ціла рогова пушка може зісунутись. Щоби до цего не допустити, треба таким тваринам робити щоденно купелі ніг в три процентовім розчині креоліни, а опісля засмаровувати деревляним дьогтем.

Третим місцем, де міхурці прищиці люблять обявлятися, це вимя. Також і на нім повстають подібні міхурці і також їх треба змивати відзаразнюючими плинами, щоби не ятрились.

Не буде зайвим вказати також средства, які в деякій мірі хоронять тварину перед зараженням. До таких середників (крім щіплень) належить синій і зелений камінь, яких дається великій рогатій худобі по пів дека на день, розпущений в воді до пиття.

Крім того не сміємо забути, що цеї недуги може набратися від тварини також чоловік. Найчастійше заражуються люди прищицею, коли пють сире молоко і найбільше вражливі на неї є діти, старші особи і люди ослаблені, передовсім по якій небудь перебутій недузі. Тому треба все відзаразнювати руки і одіж, коли малося до діла з хорими тваринами і не вільно пити сирого молока від хорих або підозрілих в цій недузі тварин.

Ветеринарні поради.

і рецепти вислані на такі адреси: М. Шевчишин Двірці, Олекса Марчук, Ст. Село, І. Вань Лежайск, к. Галій Дубно, о. А. Костирка Грабівка, І. Двулят Горохівці, А. Бабій Говилів великий, І. Горбай Лубів, І. Доломанюк о. В. Дубневич Дубенка. Дві поради, до яких непотрібно рецепт, містимо в ґазеті;

Мик. Білий, Перегноїв. Хороба бугая. Вашому бугаєви мусите прополікувати при помочи ґеґара однопроцентовим розчином креоліни це заглублення, яке є межи скірою, а цівкою. Можливо, що там також назбиралося богато лою або навіть потворились камінці. Це все мусите вигорнути осторожно пальцем. Прополікування робіть рано і в вечір так довго поки не прийде до цілковитого вигоїння; Колиб це не вистарчило, то напишіть до нас.

Др. Д. Миколаєвич

Що робити, як безроги не хотять їсти. Трапляється, що здорові свині тратять апетит до їди. Таким свиням треба давати соли. Робимо так: у відрі чи в цебрі насипаємо овес, до вівса додаємо трошки соли (на 1 літру вівса жменю соли). Овес заливаємо теплою водою і вимішуваємо, щоб сіль розстала. Цей овес буде служити, як осипка. Напр. свиня не хоче їсти або залишає в корині їжу отже посипте їй жменю цього вівса і вона їжу доїсть. Давати однак цього вівса за богато є шкідливо. Натомість жмінка є дуже корисна. Спробуйте. **М. Бор.**

—о—

Як застановити бігунку у телят або худоби.

Бігунка буває найчастіше у молодняку, який або дістає погане молоко, або застудиться, або зразу прийде на зелену пашу.

Слабим на бігунку, треба давати сіна, підсмажений овес та муку Можна дати і галуну, дві маленькі ложочки на фляшку води.

Коли треба прочистити шлунок тварини, то треба дати йому відвар з насіння лену двічі на день по ½ фляшки. Рівнож можна напувати відваром з деревію, або дубової кори. Телятам треба дати 2—3 ложочки рицинового олію. **М. Бор.**

—о—

Що з соєю

Кооп. „Рій“ повідомляє нас, що **соя чорна вже розпродана.** Жовтої залишилось дуже мало. Отже просять більше в справі сої, особливо чорної не звертатись і невитрачувати даремно гроша на переписку.

— Редакція наша повідомляючи про це Ш. відборців сої, просить всіх, хто купив сою і засадив, хай зараз же запише в книжечку або запамятає слідуюче: 1) коли саме висаджено сою. 2) Який ґрунт у вас. 3) Як погноєно поле цього року чи минулого. 4) Після якої плодини посаджено сою. 5) На якому віддаленню саджено сою і коли соя дозріла. 6) Який кусок скількo зерна видав і т. д. Це буде нам потрібне для того, щоб нарік ми могли сказати, як проданий сорт сої чорної і темножовтої у нас вдається та, чи можна радити сіяти сою в великій скількости. В кінці літа будемо писати, що з сої робити. А нарік зможемо так само занятись посередництвом продажі сої нашим передплатникам, та вже заздалегідь постараємося о більшу скількість, щоби кождий міг трохи купити.

—о—

Що то є „Плянет“, та яка з нього користь

Неодин господар чув, що є такий знаряд „Плянет“. Це є нове рільниче знаряддя, яке надається до полення, підсапання, підгорнення рослин руками.

Досі цю роботу у нас виконують сапи, мотички, то що, але робота цими знарядами є далеко не рентовна, вона вимагає багато праці, часу і людей. Тому американці і видумали „Плянет“ щоб цю роботу змашинізувати. Добрим плянетом можна сіяти в рядках, прополювати рядки між рослинами, підгортати рослини, бурити зашкаралупу землю, то що. Все це робить один чоловік.

До „Плянету“ є відповідні части а саме ріжні плужки, які легко відкрутити і замінити.

Плянет коштує 20 долярів. Певне, що сумаця є велика, та вона виплатилабся в 1 рік колиб на него була робота. Бідніщі господарі мусілиб постаратись, щоб на кількох виписати один „Плянет“ або це моглаби зробити місцева кооператива.

—о—

ПОРАДИ ПАСІЧНИКАМ.

Як піддавати пчолам рямки

Здається, що це проста річ, — взяв рямки тай поклав — скілько було під руками, де попало та коли попало, — але який з того буде толк? — Отже поговоримо про це.

З весни аж до кінця травня (мая) пчоли мають бути тепло укриті, в теплі краще розвиваються та більше їх може летіти за пожитком. З часом пень більшає, йому стає в гнізді за тісно. Як же це пізнати?.. А по тім, що пчола сидить вже і на заставці дощинці. Коли так є, то пневи піддають нову рямку. З весни, звичайно піддають рямку зароблену пчільну, а коли її нема, то і штучну. Отже рямку на черву піддають не в середину гнізда, а як раз там, де кінчається черва і починається перга. Це можна легко бачити, коли розбираємо уважно вулий. Рямок ніколи не ставити багато на раз, особливо з весни. Ставимо одну, найбільше дві і знову чекаємо, доки пчоли не будуть сидіти аж на заставці-дощинці. Штучну вощину ставимо ще блище, як між червою і пергою.

Рямку штучної вощини ставимо або слідом за рямкою з пергою, або ще дальше, аж до кінця гнізда, як це видно по силі пня. Чим дальше, тим можемо ставити рямки частіше, однак не більше як 1—2 на раз до одного пня.

Лише перед самим пожитком або в самий пожиток ставимо рямок зароблених 2—4 на раз, а коли ставимо штучну вощину то завше черґуємо рямки штучної вощини з заробленими. Знову таки, починаючи від черви, з обох боків гнізда. В вуликах надставкових в час пожитку гнізда вже не рахуємо, всі ці маніпуляції робимо в надставці. Іноді, для продукування готових рямок та для заміни старих новими, в гнізді міняємо рямки на штучну вощину.

(За „Українським Пасічником“).

До кождого листа, на який хочете мати відповідь, долучіть заадресовану коверту і значок на 25 сот.

470 запомог по 120 золотих

на суму 56.400 золотих

Кому признаємо дальші запомоги від 462-ої до 470-ої?

462. Олександер Сьпівак, Станин пов. Редехів, корова впала 21-шого травня 1930.

463. Стефан Мацьків, Межиброди п. Синевідсько вижне пов. Сколе корова впала 19. травня 1930.

464. Михайло Турчин, Угерсько пов. Стрий, бугай впав 16. травня 1930 р.

465. Михайло Коліняк, Делятин пов. Надвірна, корова впала 14-го травня 1930.

466. Іван Процишин, Болестрашичі п. Журавиця пов. Перемишль, корова впала 3. травня 1930.

467. Іван Романюк, Закомаре п. Ожидів пов. Золочів, корова впала 10. травня 1930.

468. Иосиф Дубельт, Денисів пов. Сокаль, корова впала 1-шого травня 1930.

469. Олекса Стефанків, Улично п. Стебник повіт Дрогобич, корова впала 4. травня 1930.

470. Михайло Ґерула, Живачів п. Незвиска пов. Городенка, корова впала 3. травня 1930.

Запомоги вишлемо за 14 днів на руки мужів довіря.

—o—

Кому не можемо признати запомоги?

1) Омелян Дутчак, Тумир п. Деліїв пов. Станиславів, по перерві вплатив 25. II. 1930, зол. 5., якими вирівнав довг за листопад і грудень 1929 і заплатив передплату по кінець місяця березня 1930 р., а корова впала 17. травня, отже в цім випадку не має він права до допомоги, бо в дні випадку вже не був передплатником.

2) Вавро Білий, Сновичі п. Золочів по перерві відновив передплату і прислав 19. 5. 1930 зол. 6. — а корова впала 18. V. 1930. зн. в дні випадку не був нашим передплатником.

3) Петро Мариконь, Звиняч горішний п. Соколики, по перерві вплатив дня 10. травня 1930 зол. 2 — а ялівка впала 14 травня, значить в дні нещасного випадку не був ще місяць передплатником.

Бачимо на цих примірах, що перерва в передплаті дуже часто стає на перешкоді до допомоги. Коли вже хто не може вислати разом 6 або 3 зол., то може чейже вислати 1 зол. що місяця а тоді в разі випадку має поміч.

Важне для тих, що хочуть виїхати до Канади

Канадійський уряд видав новий розпорядок, що обмежує і утруднює вїзд нових робітників до Канади. На підставі того розпорядку зможуть сего року виїхати до Канади лише ті, що одержать т. зв. перміти, себто візвання найблищих свояків (батька, матері, сина чи дочки, брата чи сестри). Ті перміти виставляє на домагання канадійських свояків, що хочуть когось звідси до себе спровадити, канадійський уряд і пересилає їх через свій консулят і польські уряди посередництва праці, особі, що на її імя виставлений такий „перміт“. Тому то усі що задумують їхати до Канади на зарібки, не повинні вибиратися в дорогу без таких „пермітів“, аби собі не наробити непотрібних коштів.

За порадами в інвалідських справах — треба удаватися до Україн. Краєвого Товариства Допомоги Укр. Інвалідам, Львів, Руська 3 II — і голучити значок 75 с. на відповідь.

Літник: Кажете, що ота корова має два роки? По чомуж ви пізнаєте?

Селянин: По рогах.

Літник: Ага правда, має два роги.

Що по чому?

Львів, дня 26 травня 1930

Збіжжа в ціні трохи підросло. Загальні ціни удержані. Зацікавлення є на пшеницю.

ЗБІЖЖА.

(Ціни за 100 кґ. на стац. залад. Підволочиска) За двірську пшеницю платять 37·25—38·25 зол., за селянську 34·50—35·50, за жито відбірне 15·75—16·25, жито звичайне 14·50—15 зл. ячмінь 13·50—15 овес 13·50—14, кукурудза 22·25—23·25, фасоля біла 45—55, кольорова 30—35, краса 40—45, горох пів Вікторія 23·75—26, горох звичайний 21·25 – 22·25 бобик 22—23 вика 24·—27, гречка 21·50—22·50 лен 67-68·50, лубін синій 22·50—23·50, просо міс. 29—30, конюшина черв. 130—150, мак (ціни і спросу на мак і просо немає, мука пшенична 65% 64—65, житна 33·50—34·50, крупи греч. 43—45, крупи ячмінні 32—33 Бараболя 3—4 зол.

ЦІНИ НА ЗЕЛЕНИНУ у Львові

Огірки молоді від	0·60—1.50	зол.
1 головка салати	10—25	гр.
1 кґр. рабарбару	1—1·20	зл.
1 кґр. шпинаку	20—35	гр.
1 головка (25 дек.) каляфйор.	1·50—2	зол.
1 вязка цибулі	5—10	гр.
Вязка (30—50 дек.) шпараґи	1·50—2	зл.
1 калярепа	15—20	гр
1 вязка моркви	20—30	гр

НАБІЛ

Маслосоюз платив кооперативам дня 26 мая за масло експортове солене пріма 4·10 несолене десерове пріма 3·90. 1 літра молока 0·29. 1 літра сметани 1·30. За 1 копу яєць 6·30—одно яйце на базарі 12—13 гр Тенденція на масло знижкова.

ХУДОБА

За 1 кґр. живої ваги вола	— 1·55	зол.
„ бугая	1.10 — 1·25	„
„ корови	1 35 — 1·45	„
„ ялівки	1·30 — 1·35	„
„ теляти	1·05 — 1·25	„

СВИНІ. Експортова різня Рукера на Знесінню платить за свині на сало по 2·20 2·40 зол. за так звані віденські (поверх 120 кґ. ваги) по 1·90—2·20, за товсті свині по 1·90—2·30.

—За 1 кґр. живої ваги корова I, II, III, від 1—1·50 зол. Товсті воли 1·50 — 1·60 зол.

За 1 кґр. живої ваги теляти 1 — 1·20, Ялівка 1.30—1·50 зол.

ПАША (на велико).

Сіно I кляса	8—9	зол.
„ II „	6·50—7·50	„
Солома	5—6	„
Макухи льняні	29—30	„
Ґрис пшиничний	11·50—12	„
„ житний	9·50—10	„

МУКА

Житня разова	33·50—34	зол.
Пшенична 65 проц.	64—65	„

КРУПИ

Крупи ячмінна	32—33	зол.
„ гречана 50 проц. пол.	43—45	„

—o—

ЗДВИГНІМ НАРОДНИЙ ДІМ В СОКАЛІ!

В Сокалі оснувався Комітет Будови Народнього Дому під проводом посла В. Кохана, селянина з Сокальщини. Комітет видав до українського громадянства Сокальщини відозву, у якій завзиває до збирання пожертв на цілі будови.

Надіємося, що на цю відозву відповідять українські громади Сокальщини такою жертвенністю, що вже в короткому часі в Сокалі стане величавий Народний Дім, що буде найкращим доказом нашої орґанізованости і громадської зрілости та огнищем нашої культури і освітньо - громадської роботи на цілий сокальський повіт.

—o—

Про ткальню „Волокно“.

Від нашого передплатника Ілька Вакадія з Луки п. Незвиска п. Городенка одержали ми листа, в якім він жалується, що ще в лютім вислав до селянської ткальні „Волокно“, Львів ул. Замарстинівська ч. 36. сирівець і до цего часу фірма „Волокно“ не поладнала з ним справи.

Коли наша редакція звернулася до селянської ткальні „Волокно“ з запитом, чому до цего часу не прислала Іванові Вакадієві за побраний у него сирівець товару, то одержали ми відповідь, що ми не маємо права мішатися в їх справи. Тому подаємо це нашим передплатникам до відома, щоби вони знали, як полагоджує свої справи ця так звана селянська, а в дійсности жидівська ткальня „Волокно“, яку і ми й инші українські ґазети свого часу в добрій вірі оголошували, заки переконалися, що то за ткальня.

Зазначуємо, що вже нераз забирали ми голос в справі виміни сирівця (клоча і лену) і тепер еще звертаємо увагу, що треба дуже уважати на солідність фірм, котрі забирають сирівець, а власники місяцями чекають на полагодження справи.

—o—

Богдан Вістовий

ЯКЕ ТЕПЕР НАШЕ СЕЛО. (3)

Колись описував Тарас Шевченко красу українського села, — але плакав над його нуждою, матеріяльною і культурною. Сім десяток літ минуло з того часу і якби нині поглянув він на це, наче писанка, село, мусів би знову плакати. Уська нужда панує тепер в нашому селі. От ви їдете залізницею, погляньте на те село, як воно виглядає, чи не так, як за панщини? Ще гірше! Вузенькі бондочки поля тягнуться то в гору, то в діл від села. А подумайте собі, — кілько то позвів іде за тоті густі межі — кілько плачу і проклонів у тім селі! А зайдіть в неодно село, хочби в якім небудь повіті, то вам жити не хочеться. На тих вузьких бондочках, на тих припічках, стоять подовгасті хаточки, з чорними стріхами, з віконами, які ніколи не отвираються. Сусід на сусіда лізе. Стайня на стайню.

Хто тому ґоден витерпіти? І приходить думка: а де керниця, де подвіре, як один другому дишлем у вікно городить, бо не має навіть де воза обернути? А шукайте ви садовинки, грушечки, яблінки, черешні. Нема. Лиш ті верби та якесь хабазя замість саду. Боже, чи ті люди не бідні? Сидять у душних комірочках, без свіжого воздуху й без їди людської. А прийде неділя, чи свято, — пішов би в сад відпочити та зїсти який солодкий овоч. Коли нема, бо всі збилися на купу, як ті жиди в містечку й душаться один на другім.

А поїдьте на Мадярщину, на Чехи: подивіться, що там і при дорозі овочеві дерева, а сади які красні! А які хати, стайні обороги. Але там кождий господар займає під своє подвіря бодай одну чверть морга. Ба, але чех не ділить свого поля на 6 дрібних кусників, як має шестеро дітей! Ні, він троє дасть у ремесло, одно до шкіл, а ґрунтець лишаєся цілий, аби одна дитина мала де господарювати. Пора скомасувати ґрунти й побудувати хати з подвіррям, забудовою, керницею, стайнями, стодолою, вовівнею й порядним садом. Пора скинути ті чорні нужденні стріхи та взятися до бляхи, черепу, цементівок або бодай ґонти. Подумайте, чи має таке село з тими стріхами чорними як ніч, з тими густими хатами — чи має право охоронитися від вогню? Одна искра в літі й ціле село з торбами.

Вигляд села свідчить про культуру його мешканців! До чого має вчепитися молодіж у селі, коли нема доброї господарки? Ані городчика зі щепами, ані улия, ані грабель порядних, ані воза. Її не кортить нічо цікаве, бо батьки не навчили. Заоре, засіє, а дрібної господарської роботи коло хати не знає. Тому такі покручені плоти, розстрепішені дахи, розбиті вози, бо ніхто не вміє сам собі зробити й направити! Але дивіться добре — ще в неоднім селі така коршма розсілася як пані. І вікна великі і двері і вибілена... Я не кажу, що всюди коршма і що всі села такі нужденні, най Бог боронить, — але що господарка ще всюди зла, то правда. А кілько людий наших було за війни світами. Хиба вони не бачили, як там люди жиють?

Коли не дбається про господарку, то дехто скаже — заробітків нема. Правда, але коли так, то треба щось думати, бо час не стоїть, а біда не спить! Треба самому щось придумати, а що сама одна голова мало вартує, треба спільно радити. Будувати читальню, аби було де зійтися. Закладати кооперативи, молочарні, плекати садовину, спроваджувати добрі кури, держати худобу расову. А що найважніше, читати добру газету (але не таку, що за дурно приходить) і думати про те, як боротися з лихом, — не спати.

Тепер село підупало, зарібків нема, але люде добрі, зрозумійте цю небезпеку, не лізьте в довги і не збувайтеся землі — хто землю має — той має маму! Хто без землі липається і збуває її, або дробить, сиротить себе й дітей. Земля наша мама! Не пускайте легко її з рук. Старайтеся поправити господарку, аби не їхати за позичками, бо нині позичка для ґазди — то смерть. Не лізьте до банків ані до всяких пявок!

Хто дістає 120 золотих запомоги?

1) **Запомогу 120 золотих** одержує кождий наш передплатник, котрому згинула штука рогатої худобини, принайменше 2-річна — але тоді коли він в день випадку був уже бодай один місяць передплатником — коли разом з погибшою не мав більше, як 4 штуки дорослої (понад 2-річної) худоби — і коли погибша штука до дня випадку була в нього найменше 14 днів, та коли в день вплачення передплати була здорова.

2) В однім році може передплатник дістати запомогу лише один раз.

3) Посвідку про загибіль треба вислати найдалі до 5 днів по випадку.

4) Передплата на „Народню Справу“ виносить 1 зол. місячно. Найліпше посилати відразу на 3 місяці (3 зол.) а ще краще на пів року (6 зол.).

5) Передплатником числиться кождий від того дня, коли він вислав передплату, або по перерві відновив її.

6) Хто перерве передплату, той мусить зачинати з початку. Тому треба завжди висилати нову, заки скінчиться попередна, бо часом і день перерви може стати на перешкоді признанню допомоги.

Наша часопись, то наче чудесне око, що ним кождий читач не тільки бачить усе, що діється в світі, але й те, що діялося — та пізнає, що і як робити, аби по людськи жити.

Відвічальний редактор: ЛЕВ ЧУБАТИЙ

З друкарні Щ. Беднарского в підназмі „Кооперативи Промислу Графічного“ Львів Ринок 9 — Телефон 76-14.

Видавець: ІВАН ТИКТОР